

ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ ЧЕРЕЗ ПЛАТІЖНУ СИСТЕМУ NOVA PAY: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ

CHARGE OF MONEY TRANSFERS THROUGH NOVA PAY PAYMENT SYSTEM: LEGAL ASPECTS AND APPLICATION PRACTICE

Меленчук В.І., приватний виконавець

Виконавчий округ Львівської області,

аспірант кафедри цивільно-правових дисциплін

Інститут права Львівського державного університету внутрішніх справ

Стаття присвячена аналізу процедури звернення стягнення на грошові перекази боржника, що проходять через платіжну систему Товариства з обмеженою відповідальністю «НоваПей», як одну із найпоширеніших платіжних систем, що надає фінансові послуги.

У науковій статті проаналізовано юридичну природу надання фінансових послуг із зарахування грошових переказів, користуючись послугами Товариства з обмеженою відповідальністю «Нова Пошта».

Досліджено, що ТОВ «НоваПей» не в повній мірі приєднані до електронної інформаційної взаємодії з виконавцями через програму АСВП. Накласти арешт на рахунки боржника, зняти такий арешт або ж дізнатися залишок коштів, виконавцям слід користуватися далеко не новітніми та сучасними методами, а застосовувати ті, що існували на момент, коли електронного обміну як такого не існувало взагалі, тобто за допомогою послуг поштового зв'язку.

Рекомендовано приєднатися ТОВ «НоваПей» до повноцінної електронної інформаційної взаємодії, та опрацювати постанови про арешт коштів боржника та зняття такого арешту, а також повідомляти виконавців про залишок коштів на відкритих рахунках у відповідь на запит останніх.

Встановлено, що ТОВ «НоваПей» також надає послуги з переказу коштів без відкриття рахунку, шляхом отримання готівки в будь-якому відділенні Нової Пошти. З'ясовано, що звернути стягнення на грошові перекази боржника, які отримує останній готівкою, без зарахування його на будь-який банківський рахунок, – практично неможливо, через непоширення постанови про арешт коштів боржника на такого роду дії.

Запропоновано заборонити ТОВ «НоваПей» видавати грошові перекази у відділенні Нової Пошти, без відкриття рахунків клієнту з метою повного та фактичного виконання рішень та наближення системи примусового виконання до стандартів Європейських країн.

Ключові слова: виконавець провадження, грошові кошти, грошові перекази, арешт грошових коштів боржника, звернення стягнення на грошові кошти боржника.

The article is devoted to the analysis of the collection procedure for the debtor's money transfers passing through the payment system of NovaPay Limited Liability Company, as one of the most common payment systems that provides financial services.

The scientific article analyzes the legal nature of providing financial services for crediting money transfers, using the services of Nova Poshta Limited Liability Company.

It has been investigated that "NovaPay" LLC is not fully connected to the electronic information interaction with the performers through the ASVP program. To impose a seizure on the debtor's accounts, to remove such a seizure, or to find out the balance of the funds, executors should not use the latest and most modern methods, but use those that existed at the time when electronic exchange as such did not exist at all, that is, with the help of postal services yakuza.

It is recommended that "NovaPay" LLC join a full-fledged electronic information interaction, and develop resolutions on the seizure of the debtor's funds and the removal of such seizure, as well as notify the executors about the balance of funds on open accounts in response to the latter's request.

It has been established that NovaPay LLC also provides funds transfer services without opening an account, by receiving cash at any branch of Nova Poshta. It was found out that it is practically impossible to levy on the debtor's money transfers, which the latter receives in cash, without crediting it to any bank account, due to the non-proliferation of the decree on the seizure of the debtor's funds for this type of action.

It is proposed to prohibit "NovaPay" LLC from issuing money transfers at the Nova Poshta branch without opening accounts for the client in order to fully and effectively implement decisions and bring the enforcement system closer to the standards of European countries.

Key words: enforcement proceedings, cash, withdrawal of funds, money transfers, seizure of the debtor's funds, foreclosure on the debtor's funds.

Постановка проблеми. Вже кілька років поспіль ефективно запроваджується безготівковий розрахунок, електронні гроші, грошові перекази, тощо. Такий стрімкий розвиток підвищує ефективність та зручність фінансових операцій у повсякденному житті людей, проте з точки зору виконавчого провадження низка питань залишається відкритими, недослідженими та законодавчо неврегульованими, як от грошові перекази, де посередником між відправником та одержувачем являється платіжна система Товариства з обмеженою відповідальністю «НоваПей».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема звернення стягнення на грошові перекази, які проходять через платіжну систему ТОВ «НоваПей» не досліджувалася на науковому рівні та залишається відкритою для обговорення науковцями та практиками. Проте, із стрімким динамічним розвитком фінансової сфери, окреслена нами проблематика в умовах сучасності все більше стає актуальною, потребує вивчення та знаходження шляхів для її вирішення.

Постановка завдання. Чинне законодавство у сфері виконавчого провадження не містить правового регулю-

вання звернення стягнення на грошові перекази боржника, на кшталт через всім відоме Товариство з обмеженою відповідальністю «НоваПей», так звана «Нова Пошта». З метою не залишення поза увагою грошові перекази боржника, а також звернення стягнення на них у процесі примусового виконання рішень, необхідно вивчити, проаналізувати та виокремити основні та найбільш типові проблеми правового регулювання та практичного застосування в цій площині, запропонувати шляхи вирішення виявлених проблем.

Виклад основного матеріалу. В Україні чи не кожен, хоч раз в житті користувався послугами Нової Пошти чи в статусі відправника, чи в статусі одержувача. Більшість людей все частіше роблять покупки чи продаж того чи іншого товару через мережу Інтернет, та тим самим користуючись послугами з доставки Нової Пошти. Боржники у виконавчому провадженні в тому числі здійснюють продаж товарів, а відтак укладають із Товариством з обмеженою відповідальністю «Нова Пошта» публічний договір для надання послуг з доставки такого товару. Так,

покупець, прибувши у відділення Нової Пошти, як правило, сплачує за товар кошти, які зараховуються в якості грошового переказу для боржника, продавця цього товару.

Так, Товариство з обмеженою відповідальністю «НоваПей», яке входить в групу компаній Товариства з обмеженою відповідальністю «Нова Пошта», надає фінансові послуги із здійснення переказу грошових коштів.

Боржник, не виконуючи рішення суду чи іншого юрисдикційного органу, може отримати такий неодноразовий грошовий переказ, однак виконавці, як правило, не звертають стягнення на них через незнання такої процедури надання фінансових послуг, або через фізичну неможливість звернути стягнення на ці перекази коштів.

Мною, приватним виконавцем виконавчого округу Львівської області Меленчуком Володимиром Ігоровичем було скеровано вимогу до ТОВ «НоваПей» про надання інформації щодо порядку відкриття рахунків клієнтам та можливість чи неможливість користуватися послугами відправки грошового переказу без відкриття рахунків.

У своїй відповіді на вимогу приватного виконавця від 09 квітня 2024 року № 09-04/2024/18/30 [1] ТОВ «НоваПей» повідомили, що Товариство також надає послуги з переказу коштів без відкриття рахунку. Дані послуги надаються, зокрема, відправникам та одержувачам товару, який доставляється поштовим оператором ТОВ «Нова Пошта». При виборі послуги здійснення переказу коштів клієнти можуть вибирати форму отримання переказу у готівковій формі (виплачується готівкою в касі Товариства) чи безготівковою формі. При безготівковою формі переказу зараховується за номером електронного платіжного засобу, емітованого будь-якою українською фінансовою установою.

Окрім цього, у відповіді на вимогу було зазначено, що Товариство є учасником електронної системи взаємодії з виконавцями через програму АСВП в частині здійснення арешту рахунків, зняття арешту, надання інформації про наявність відкритих рахунків у Фінансовій установі. Товариство виконує законні вимоги виконавців, якщо вони мають посилання на законодавство, що регулює діяльність небанківських надавачів платіжних послуг.

Відповідно до ст. 48 Закону України «Про виконавче провадження», звернення стягнення на майно боржника полягає в його арешті вилученні (списанні коштів з рахунків) та примусовій реалізації. Про звернення стягнення на майно боржника виконавець виносить постанову [2].

Арешт – це припис, який забороняє боржнику розпоряджатися тим чи іншим майном, в тому числі коштами. Виконавці можуть винести постанови про арешт коштів боржника та про арешт майна боржника. Так, Автоматизована система виконавчого провадження не містить постанови про арешт грошового переказу, однак це не означає, що його, де-факто, арештувати не можна.

Грошовий переказ – це безготівкове переміщення грошей від однієї особи до іншої через певну платіжну систему. Іншими словами, ще ті ж самі кошти (гроші), які арештовуються виконавцями, шляхом винесення постанови про арешт коштів боржника.

Виконуючи рішення майнового характеру, в більшості випадків, першою виконавчою дією, спрямованою на повне та фактичне виконання виконавчого документа, що застосовують державні та приватні виконавці є винесення постанови про арешт коштів боржника та скерування її до банківських установ для виконання.

Слід відмітити, що всі банківські та небанківські установи, які опрацьовують за допомогою електронної взаємодії через програму АСВП накладення/зняття арешту, – додаються Державним підприємством «Національні інформаційні системи» до учасників обміну в програму АСВП. Виконавець, виносячи постанову про арешт коштів боржника чи зняття такого арешту може обрати ту чи іншу установу, що міститься в переліку учасни-

ків обміну та направити для виконання свою постанову. Однак, станом на сьогодні, в учасниках обміну не міститься Товариство з обмеженою відповідальністю «НоваПей», а тому, накласти чи зняти арешт із рахунку боржника, відкритого в Товаристві неможливо за допомогою електронної взаємодії через програму АСВП.

Слід відмітити, що згідно п. 3 наказу Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку автоматизованого арешту коштів/електронних грошей боржників на рахунках/електронних гаманцях, відкритих надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, емітентами електронних грошей» від 16 квітня 2019 року № 1203/5 [3] суб'єктами інформаційної взаємодії є, зокрема небанківські надавачі платіжних послуг. Тобто, обмежень у ТОВ «НоваПей» як небанківського надавача платіжних послуг щодо повноцінного приєднання до електронної інформаційної взаємодії із виконавцями немає.

Так, частково Товариство з обмеженою відповідальністю «НоваПей» приєдналося до електронної взаємодії із виконавцями через програму АСВП, однак лише в частині повідомлення про відкриття боржником рахунку та його стан (відкритий чи закритий). Проте, дізнатися залишок коштів на рахунку, арештувати його та зняти арешт, користуючись програмою АСВП виконавці поки не можуть, через відсутність повноцінного електронного обміну із ТОВ «НоваПей».

Виносячи постанову про арешт коштів боржника чи зняття такого арешту з коштів, виконавець може лише шляхом додавання адресата ТОВ «НоваПей» до супровідного листа та надіслати її послугами поштового зв'язку для виконання останньому. Варто відмітити, що саме по собі направлення постанови послугами поштового зв'язку є часозатратним, так як лист доставлятиметься декілька днів, що може ставити під сумнів ефективність та своєчасність накладення такого арешту.

Окрім цього, в постанові про арешт коштів, виконавцю слід зазначити, що надавачу фінансових послуг накласти арешт на кошти боржника, що знаходяться на рахунках, та грошові перекази, які будуть надходити на рахунки боржника автоматично мають арештовуватися платіжною системою, ба більше, нові рахунки, які будуть відкриватися боржником після отримання такої постанови ТОВ «НоваПей» також мають ставати арештованими на суму заборгованості по виконавчому провадженню, включаючи виконавчий збір/основну винагороду приватного виконавця, витрати виконавчого провадження та штрафи.

Дізнатися залишок коштів на рахунках боржника, відкритих у ТОВ «НоваПей» виконавець може лише, підготувавши вимогу приватного/державного виконавця та надіславши її адресату послугами поштового зв'язку або ж на електронну адресу, шляхом накладення електронного цифрового підпису.

Розвиток сучасних технологій досяг високого рівня, саме тому, логічним буде приєднання ТОВ «НоваПей» до електронної інформаційної взаємодії в частині опрацювання постанов про арешт коштів боржника та зняття такого арешту, а також повідомлення залишку коштів на відкритих рахунках у відповідь на запит виконавця. В такому разі, буде забезпечено швидке реагування з боку надавача фінансових послуг, а відтак ефективність виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів.

До цього ж, користуючись послугами ТОВ «Нова Пошта» можна отримати послуги з переказу коштів без відкриття рахунку, ба більше, за бажанням клієнта, навіть готівкою у відділенні. В такому разі, арештувати грошовий переказ практично не можливо, так як він не зараховується на будь-який рахунок боржника, в тому числі й рахунок у ТОВ «НоваПей». Принагідно зазначимо, що людські потреби різняться між собою, та є люди, які отримують грошові перекази, на кшталт, у сумі 200,00 грн., а є люди, що отримують переказ у сумі 20 000,00 грн. тощо. Так,

виконавці не вправі звернути стягнення на грошові перекази боржника, які він отримує у відділенні Нової Пошти без відкриття рахунку, адже постанова про арешт коштів боржника не поширюватиметься на надання цього роду фінансових послуг.

В сучасному світі чимало нових ідей, спрямованих на покращення життєвого рівня людей, однак законодавча сфера не завжди йде «нога в ногу» із таким стрімким розвитком, та, як правило, «відстає». Не виключенням є й правове регулювання виконавчого провадження, де поява нових, законодавчо неврегульованих питань, як от неможливість звернути стягнення на грошові перекази, які виплачуються готівкою у відділенні Нової Пошти, – може призвести до важкості (щоб не сказати неможливості) виконання рішення суду чи іншого юрисдикційного органу.

Висновки. Проаналізувавши та дослідивши порядок та процедуру звернення стягнення на грошові перекази боржника, які здійснюються за допомогою платіжної сис-

теми ТОВ «НоваПей», можна прийти до висновку про те, що ця платіжна система дає можливість боржникам у виконавчих провадженнях не забороненим шляхом ухилитися від виконання рішення суду чи іншого юрисдикційного органу, надаючи останнім можливість отримувати грошові перекази в будь-якій сумі через касу відділень, обминувши зарахування їх на банківські рахунки.

З метою досягнення позитивного результату у виконавчому провадженні, виконуючи те чи інше рішення, а також з метою створення сучасної системи примусового виконання, наблизивши її до європейських стандартів, слід заборонити ТОВ «НоваПей» видавати грошові перекази у відділенні Нової Пошти, без відкриття рахунків клієнту, а також зобов'язати Товариство повноцінно приєднатися до електронної інформаційної взаємодії, й тим самим пришвидшити та спростити процес накладення арешту на рахунки боржника, зняття такого арешту та повідомлення про залишок коштів на арештованих рахунках боржника.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лист приватному виконавцю виконавчого округу Львівської області Меленчуку В.І. від Товариства з обмеженою відповідальністю «НоваПей» від 09.04.2024 року № 09-04/2024/18/30.
2. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 року № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 20.04.2024 р.).
3. Про затвердження Порядку автоматизованого арешту коштів/електронних грошей боржників на рахунках/електронних гаманцях, відкритих надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків, емітентами електронних грошей: наказ Міністерства юстиції України від 16 квітня 2019 року № 1203/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0399-19#Text> (дата звернення: 20.04.2024 р.).